

זרע שמשון המפואר

עם פירוש פרי שמשון

קובץ דרושים ערבים ומתוקים, מרגליות זוהרות באור יקרות, מתורת רבינו סיני ועוקר הרים, הפועל ישועות בקרב הארץ. רבינו החיד"א וגדולי הדורות העידו עליו גדולות ונצורות.

המקובל האלקי החכם
רבי שמשון חיים נחמני זיע"א
בן רבי נחמן מיכאל זיע"א

מחבר הספרים הקדושים
'תולדות שמשון' ו'זרע שמשון'
אשר בירך והבטיח בני חיי ומזוני טבי ללומדים בתורתו,
ורבים נושעו בזכותו בכל מילי דמיטב.

בום ישועות

ליקוט מהמחברים זי"ע אשר אמרו שהלימוד
בספריהם פועל ישועות, ומהמחברים זי"ע
שנפטרו ללא זש"ק וטמנו כוחם בספריהם,
העוסקים בתורתם זוכים לישועות כמפורסם.

מכון תולדות שמשון

ל"ב האון המקובל חסידא קדישא
רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זי"ע
לפמוד - להענינו - להושיענו.

שם ושארית לדינים

גליון תס"ט | פרשת לך לך

פרשת לך לך חידושי

ביאור דברי רש"י

לו, וְכַל אֲדָם חָיִב לַעֲשׂוֹת כִּדְּכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ.

יְעוֹד קָשָׁה (קושיה ב'), לְמָה עֲשָׂה שְׁנֵי אֲהֵלִים אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לְאִשְׁתּוֹ, וְהֵלֵא בְּאֵהָל אֶחָד סָגִי, שְׁהֵיָה לוֹ לִישֵׁב בְּאֵהָל אִשְׁתּוֹ, וְכֵן מְצִינּוֹ שֶׁהַכְּתוּב אֹמֵר (בראשית לא, לג) וַיָּבֵא לְבָן בְּאֵהָל יַעֲקֹב וּבְאֵהָל לְאָהָר וְכוּ', וּפִרְשׁ רִש"י, בְּאֵהָל יַעֲקֹב הוּא אֵהָל רַחֵל שְׁהֵיָה יַעֲקֹב תְּדִיר אֶצְלָהּ, עַכ"ל. וּמִכָּל שְׁפָן אֲבָרָהֶם שְׁלֵא הָיָה לוֹ אֶלָּא אִשָּׁה אַחַת, שְׁהֵיָה לוֹ לִישֵׁב בְּאֵהָל שְׁרָה.

היות ומסורת האוהלים לקבל גרים הוצרך לבי אהלים

וַיֵּשׁ לִזְמֵר, שֶׁכְּפִנְתַּת אֲהֵלִים אֵלּוּ הִיְתָה כְּפִדֵי לְקַבֵּל הַגְּרִים, שֶׁאֲבָרָהֶם הָיָה עוֹשֶׂה פְּנִדָק וּמֵאֲכִיל לְעוֹבְרִים וְשֹׁבִים וְכוּ'. וְלֹא הָיָה מִן הָרְאוּי לְהֵאֲכִילֵם אֶלָּא בְּמָקוֹם צְנוּעַ כְּפִדֵי שְׁלֵא לְבִישָׁם וְכִדֵי לְדַבֵּר עַל לִבָּם. וְסוּף הַפְּסוּק

פְּסוּק (בראשית יב, ח) וַיַּעֲתֵק מִשֵּׁם הֶהָרָה וְכוּ' וַיֵּט אֶהָלָהּ וְכוּ' וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וְכוּ'. פִּרְשׁ רִש"י, אֶהָלָהּ כְּתִיבִי - בְּתַחֲלָה נָטַע אֵהָל אִשְׁתּוֹ וְאַחַר כִּדְּ נָטַע אֶת שְׁלוֹ. וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ - נִתְנַבֵּא שְׁעֵתִידִין בְּנֵיו לְהַכְשֵׁל שָׁם בְּעוֹן עֶכְרִי וְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם, עַכ"ל.

קָשָׁה (קושיה א'), מְנַלֵּן שֶׁבְּתַחֲלָה נָטַע אֵהָל אִשְׁתּוֹ, דָּאֵי מִשׁוּם דְּכִתִּיב אֵהָלָהּ וְקָרִינָן אֵהָלוֹ, הֵלֵא כְּפָר הַקָּשָׁה הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מְצִינּוֹ לְעוֹלָם קְדִימָה וְאַחֲרָה בֵּין הַמְּקָרָא וְהַמְּסֻרָתָה. וְאֵי מִשׁוּם דְּסִבְרָא הִיא לִזְמֵר כִּדְּ דְּחִיב אֲדָם לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, אֶפְתִּי קָשָׁה דְּמֵאֵי קָא מִשְׁמַע לָן הַכְּתוּב אֶהָלָהּ, וְהֵלֵא בְּלֹא קָרִי וְכְתִיב נְמִי הֵיִינוּ אֹמְרִים כִּדְּ מִסְבְּרָא, וּמַהוּ שִׁבְחַת זֶה שֶׁל אֲבָרָהֶם, כִּדְּ חוֹבְתָו וְכִדְּ יִפְהוּ

פרי שמשונו

א. וַיַּעֲתֵק מִשֵּׁם הֶהָרָה מִקְדָּם לְבֵית אֵל וַיֵּט אֶהָלָהּ בֵּית אֵל מִיָּם הָעֵי וְהָיָה מִקְדָּם וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה' ב. בְּלִשׁוֹן נִקְיָה. אִף שֶׁבְּפִסְקוֹ קוֹרְאִים 'אֶהָלָהּ' הֵיָת שֶׁפִּשְׁט הַדְּבָרִים מְדַבֵּר בְּאֵהָל שְׁלוֹ, לִזְמֵנִים זֹאת מִכָּךְ שְׁלֵא נִתְבַּח 'אֶהָלוֹ' כְּדָרֵךְ שְׁכוּתֵבִים בְּלִשׁוֹן זָכָר. ג. שִׁיהוּשַׁע אִמֵּר לָהֶם שְׁלֵא לְקַח מִהַחֲרָם שֶׁל יִרְחוּ. אִךְ עַכְנִ לְקַח מִהַשְּׁלֵל, וְעַל כֵּךְ נִעֲנְשׁוּ כִשְׁנִלְחָמֵנוּ בְּעֵי. הָיָה חוֹלָה עֲלוּלִים לְהִיעָנֵשׁ כֵּל יִשְׂרָאֵל, וְאַבְרָהָם הַתְּפַלֵּל עַל כֵּךְ שְׁלֵא יִכְלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל. ד. שְׁלֵא יִפְלוּ בְּנֵיו וְכוּ', הַתְּחִילִי מוֹכִירִים וְכוּ' שֶׁל אֲבָרָהֶם אֲבִינוּ וְכוּ', כְּלוּם בְּנֵה אֲבָרָהֶם מוֹזַח בְּעֵי אֵלָּא שְׁלֵא יִפְלוּ בְּנֵיו בְּעֵי (ב'ר לט, טו). וְרֵאָה בְּסִנְהֶדְרִין (מִד, ב): אִמֵּר רַבִּי אֵלְעָזָר לְעוֹלָם יִקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצַרָה, שְׁאִילְמָלָא (לֹא) הַקְּדִים אֲבָרָהֶם תְּפִלָּה לְצַרָה בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעֵי, לֹא נִשְׁתִּיר מִשְׁנוּאֵיהוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁרִיד וּפְלִיט. וְכַתּוּב בְּתוֹרַת חֵיִים: שְׁאִילְמָלָא הַקְּדִים אֲבָרָהֶם תְּפִלָּה לְצַרָה וְכוּ' - דְּבִפְרִשְׁתָּ לָךְ לָךְ כְּתִיב יוֹסֵת אֵהָלָהּ בֵּית אֵל מִיָּם הָעֵי מִקְדָּם וַיִּבֶן שָׁם מוֹזַח לָהּ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה', וְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ וְכֵן פִּירַשׁ רִש"י ז"ל שֶׁם, שֶׁנִּתְנַבֵּא שְׁעֵתִידִין בְּנֵיו לְהַכְשֵׁל שָׁם עַל עוֹן עַכְנִ וְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם, וְקָאֵמַר שְׁאֵם לֹא הַקְּדִים אֲבָרָהֶם תְּפִלָּה לְצַרָה לֹא נִשְׁתִּיר כִּי בְּשִׁבְלֵי עוֹן עַכְנִ. ה. מִיָּן שְׁאֵהָלָהּ הַמְרִמּוֹ עַל כֵּךְ שֶׁהוּא אֵהָלָהּ הוּא הַמּוֹקְדָם, וְלֹא 'אֵהָלוֹ' שֶׁמִּרְמַז עַל אֵהָל הַבְּעַל. ו. רֵאָה בְּבִיבְמוֹת (סב, ב): חֲנַן רַבֵּן, הָאֵהוּבָה אֶת אִשְׁתּוֹ כְּנוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָה יוֹתֵר מִגּוּפוֹ וְכוּ', עֵלְיוֹ הַכְּתוּב אֹמֵר (איוב ה, כד) יוֹדַעַת כִּי שְׁלוֹם אֵהָלְךָ. וְהַמּוֹחִי אֹמֵר, שְׁעִיקָר לִימוּדוֹ שֶׁל רִש"י הִיא מִסְבְּרָא זוֹ, וְהַפְּסוּק הוּא אִסְמַכְתָּא. וְהוּא לְשׁוֹנוֹ: בְּתַחֲלָה נָטַח אֵהָל אִשְׁתּוֹ וְאַחַר כֵּךְ אֶת שְׁלוֹ, בְּרֵאֲשִׁית רַבָּה (לט, טו), דְּרִישֵׁי יֵשׁ אֵם לְמִקְרָא וְלִמְסוּרָתָה. וְאִף עַל גִּבְּ דִּלָּא אִשְׁכַּחַן בְּשׁוּם דּוֹכְתָא לְמִדְרַשׁ קְדִימָה וְאַחֲרוֹ בֵּין הַמְּקָרָא וְהַמְּסוּרָתָה, שְׁאֵי הִכָּא דְּאִמְרֵי צִירִי לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, כְּדֵאִיתָא בְּפִרְק כְּסוּי הַדָּם (חולין פד, ב). וְאִסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא הִיא זוֹ וְלֹא יִלְפוּתָא גְּמוּרָה. ז. וַיָּבֵא לְבָן בְּאֵהָל יַעֲקֹב וּבְאֵהָל לְאָהָר וְכוּ' שְׁנֵי הַאֲמָהוֹת וְלֹא מְצָא וַיָּבֵא מֵאֵהָל לְאָהָר וַיָּבֵא בְּאֵהָל רַחֵל. ח. לְכֵן כְּתוּב: 'בְּאֵהָל יַעֲקֹב' אִף שֶׁלְכָל אִשָּׁה הִיָּה אֵהָל, מִכָּל מָקוֹם אֵהָלָהּ שֶׁל רַחֵל הִיָּה: הָאֵהָל הָעִיקְרִי שְׁלוֹ. הָעוֹלָה מְכַאֵן, שְׁלֵא הִיָּה לוֹ אֵהָל בְּפִרְד, אֵלָּא עִם אֶחָד מִמְשׁוּתָיו. ט. סִיכּוּם הַשְּׁאֵלוֹת. שְׁאֵלָה א, כְּתוּב בְּמִסוּרָתָה אֵהָלָהּ לְרִמּוֹ עַל אֵהָל שְׁרָה, וְקוֹרְאִים אֵהָלוֹ לְרִמּוֹ עַל אֵהָל אֲבָרָהֶם, וּמִנֵּין לְרִש"י, שְׁקוּדָם נָטַע אֶת אֵהָל אִשְׁתּוֹ. שְׁאֵלָה ב, מִדּוּעַ אֲכַן עָשָׂה שְׁנֵי אֵהָלִים, הֵלֵא מְצִינּוֹ אֲצֵל יַעֲקֹב שֶׁאֵהוּ הִיָּה בִּיחַד עִם רַחֵל, וְלֹא הִיָּה לוֹ אֵהָל לְבָדוֹ. י. רֵאָה בְּרִש"י (על פִּי הַמְדַרַשׁ ב'ר נד, ו) עַל הַפְּסוּק (בראשית כג, לא) וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם: וַיִּקְרָא שֵׁם וְגו' - עַל יְדֵי אוֹתוֹ אִשֵּׁל נִקְרָא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵהוּ לְכָל הָעוֹלָם. לְאַחַר שְׁאוּכִלִים וְשׁוֹתִים אֹמֵר לֵמַד הִרְכּוּ עַל מִי שְׁאֲכַלְתֶּם מִשְׁלוֹ. סְבוּרִים אִתָּם שְׁמִשְׁלֵי אֲכַלְתֶּם, מִשְׁלֵי מִי שְׁאִמְרוּ וְהִיָּה הָעוֹלָם אֲכַלְתֶּם. יא. רֵאָה בְּמִדְרַשׁ (ב'ר מט, ד), שְׁבַתְחִילָה אֲבָרָהֶם הִיָּה נוֹתֵן לְעוֹבְרִים וְשֹׁבִים אוֹכֵל, וְאֵם הִיָּה מְבָרְכִים הִיָּה הוֹלְכִים, וְאֵם לֹא. הִיָּה גּוֹבֵה מִהֵם מַחֲזִיר יִקְר, בְּאִמְרוֹ שֶׁהַמְחִיר בְּמִדְרַשׁ הוּא יִקְר, וְלֹא הִיָּתָה לָהֶם בִּירְחָה אֵלָּא לְבָרַךְ. [וַיִּתְכֵּן שְׁלֵא הִיָּה נְעִים לְאִנְשִׁים שִׁירָאוּ אוֹתָם בְּכַךְ].

הנשים מועילות יותר לנייר ולכן הקדים אוהל שרה

והואיל שיותר היתה מועלת שרה לגיר אַת הנשים ממה שהיה מועיל אברהם לגיר את האנשים, אם כן כשהכתוב משמיענו שנטע שני אהלים מדכתיב אהלה וקרנין אהלו, על כרחף צריך לומר שתחלה נטע אהל שלה ואחר כך נטע את שלו, דאי להשמיענו שגם שרה מגירת גיורים, הלא כבר כתיב (בראשית יב, ה) 'ואת הנפש אשר עשו בחרן' יט. ובזה מתרצת קשית הרא"ם (תירוץ קו' א) יט ואין צורך לדחוק המפרשים ז"ל.

תירוץ נוסף, אכן הכתיבה קודמת לקריאה

ועוד נראה לומר, שהפתיכה לעולם קודמת לקריאה. שהרי בספר תורה אנו קוראים מה שכתוב כבר שם, ומעתה שכתוב אהלה ואנו קוראים אהלו, על כרחין צריך לומר שקדם אהלה לאהלו, כשם שקדמה פתיכת ספר תורה לקריאתו (תירוץ קו' א) יט, וזה הפך דברי הרא"ם ז"ל יט.

מוכיח על זה, דכתיב 'ויקרא בשם ה', שפרשו רז"ל (ב"ר לט, ט) שהקריא שמו של הקב"ה בפי העוברים ושבים יט.

ומעתה על כרחף צריך שני אהלים מיחדים, כדי לגיר אף הנשים, שאברהם לא היה יכול להתיחד עמהן (תירוץ קו' ב) יט, והקרי והפתיב אלו ואלו דברי אלקים חיים.

כמו שבמ"ת הקדים הנשים כך הקדים אוהל אשתו

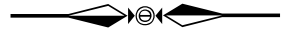
ומאחר שנטע שני אהלים כדי לגיר גיורים, על כרחף צריך לומר שבתחלה נטע אהל אשתו ואחר כך את שלו. שהרי אף בשעת מתן תורה קרא הקב"ה לנשים תחלה, דכתיב (שמות יט, ג) 'כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים, ותגידי לבני ישראל אלו האנשים (שמו"ר כח, ב). משום דאמרנין במדרש (ב"ר יז, ז) על פסוק (בראשית ב, כא) 'ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם, מעשה בחסיד אחד שהיה נשוי לחסידה אחת וכו' הוי שהכל מן האשה, ועין שם יט.

פרי שמשוו

יב. ממה שהסמיך הפסוק שני הדברים, נראה שעיקר מטרת האוהל היתה כדי להקריא את שמו של הקב"ה בפי האורחים, ללמדם שיברכו לה'. יג. אצל יעקב שהיו האהלים מיועדים למגורים, אין הכי נמי שלא היה צריך אוהל נפרד לו ולאשתו. אמנם אצל אברהם שהאהלים היו מיועדים לקבלת גרים כדי לקרוא בשם ה', היה מוכרח לעשות אהלים נפרדים, כדי שלא יהיה יחוד. ונאף לדבר מצוה אסור להתייחד, כמו שהרחיב רבינו בספרו 'תולדות משושן' על אבות (פ"א מ"ה) על המשנה והיה עניים בני ביתך ואל תרבה שיהיה עם האשה, שאף שמצות הצדקה מגינה מן החטא, מכל מקום אל יסמוך על הנס, לפיכך ולדבר על לב של נשים עניות יט. יד. מעשה בחסיד אחד שהיה נשוי לחסידה אחת ולא העמידו ביניהם זה מזה, אמרו אין אנו מועילים להקב"ה כלום, עמדו וגרשו זה את זה, הלך זה ונשא רשעה אחת ועשתה אותו רשע, הלכה זאת ונשאת לרשע אחד ועשתה אותו צדיק, הוי שהכל מן האשה. טו. כמו שאמרו במדרש, אלא מעצב זה שיש מסורת 'אהלה', ולא בא הפסוק ללמד על עצם הגיור שגם שרה זימרא אם מתכנסין כל באי העולם לברוא אפילו יתוש אחד אינן יכולין לזרוק בו נשמה, ואת אמר ואת הנפש אשר עשו. אלא אלו הגרים שגייירו. ואם כן שגייירו, למה אמר עשו אלא ללמדך שכל מי שהוא מקרב את העובד כוכבים ומגייירו כאלו בראו. ויאמר אשר עשה, למה נאמר אשר עשו. אמר רב הונא אברהם היה מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים. טז. שאכן לא נלמד זאת מהקדמת המסורת לקרא, אלא מעצב זה שיש מסורת 'אהלה', ולא בא הפסוק ללמד על עצם הגיור שגם שרה גיירה, שהלא זה כבר נלמד מהפסוק 'ואת הנפש אשר עשו', אלא הפסוק ללמד שהיות וגייירו גיורים, הוצרכו מחשש יחוד לשני אהלים נפרדים, אוהל אחד עבור אברהם ואוהל שני עבור שרה. ומוכח, שהקדימו אהלה לאהלו, כמו במתן תורה. משום שהכל מן האשה, וכח השפעתה של שרה על הנשים, מועיל יותר מכח השפעתה של אברהם על האנשים. יז. שאכן יש קדימה למסורת, משום שקדמה כתיבת ספר התורה לקריאתו. לכן אנו דורשים קודם את המסורת ולאחר מכן את המקרא, ולעניינו לומדים מכאן, שקודם נטע אהלה של שרה אשתו, ולאחר מכן את אהלו שלו. (קושיה ב' אינה מתורצת בתירוץ זה). יח. שהוא אמר שלא מצאנו בשום מקום שדורשים את הקדמת המסורת לקריאה, ובאן נתבאר שדורשים, משום שהכתיבה קדמה לקריאה. [לפי תירוץ זה יותר מבואר לשון המדרש (ב"ר לט, טו): 'ויט אהלה' אהלה כתיב, מלמד שנטע אהל שרה תחלה ואחר כך נטע אהלו, ע"כ לשון המדרש. שאכן נלמד זאת מעצם הכתיבה. אמנם לפי הפירוש הקודם, מאהלה לומדים שנטע לה אוהל, ומזה מוכרח שנטע קודם את שלה].

משום מעלת שרה בענין הגרים, גדול כוחה גם בנבואה

וּבְנֵיהֶּי רַבֵּינֵי הַטַּעַם, לָמָּה הָיָה אַבְרָהָם טָפֵל
לְשָׂרָה בְּנִבְיָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י עַל
פְּסוּק (בראשית כא, יב) 'כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיךְ שָׂרָה
שָׁמַע בְּקֹלָהּ. לְפִי שֶׁהָיָה גְדוֹל זְכוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה
מִכְחוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּעִנְיֵן הַגְּרִים, וְכֹתִיב (ירמיה
טו, יט) 'אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלָל כְּפִי תִהְיֶה',
וְהִינוּ נְבוֹאָה כְּדֹכְתִיב (שם ט, יא) 'וְאֲשֶׁר דָּבַר פִּי
ה' אֵלָיו וַיִּגְדֶּה'^א.

קשר נטיית האוהלה עם התפילה

וְעַדִּין יֵשׁ לְרַקְדָּקִים^ב, מֵה קֶשֶׁר יֵשׁ לַיִּטָּ אֶהְלֶה'
עַם הַתְּפִלָּה שֶׁהַתְּפִלָּל עַל הָעֵי עַל עֶזְרָה
עָכָן. וְלָמָּה נִסְמְכוּ זֶה לָזֶה.

מקדים, נפילת ישראל בני משום חרם יריחו

וְהִנֵּה בַּעֲוֹן עָכָן מְצִינוּ (יהושע ו, י) שֶׁכְּשֶׁנִּפְּלוּ
יִשְׂרָאֵל בְּעֵי, אָמַר לוֹ הַקְּב"ה לַיהוֹשֻׁעַ
'קָם לָךְ'^ג, וְאָמְרִינֵן בְּפֶקֶד ו' דְּסִנְהֶדְרִין (מד, א),
אֲתָה גְרַמְתָּ לָהֶם, שְׁלֹא הָיָה לָךְ לַעֲשׂוֹת בְּזַת
יְרִיחוֹ חֶרֶם וְלָתֵת מְכָשׁוּל לַפְּנֵי יִשְׂרָאֵל^ד, וּמִכָּל
שָׁכֵן שְׁלֹא נִצְטְוָה עַל כָּךְ^ה.

סברת יהושע שהחרימה משום הטומאה שבה

וְאֶחָד מֵהַטַּעְמִים שֶׁעָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ חֶרֶם זֶה,

אֵינָא בִּילְקוּט (יהושע רמז טו) (בְּשֵׁם הַיְרִוּשָׁלַּמִּי),
אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה עֲשָׂאָה כְּעִיר הַגְּדֻחַת, וּפְרָשׁוּ
הַמְּפָרְשִׁים, לְפִי שֶׁהָיָה עִיר גְּדוּלָּה וּמְטַמְעַת
בְּטַמְאוֹת יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר הָאָרֶץ, וְכֵן כְּתוּב
(יהושע ו, א) 'וַיִּרְיָחוּ סִגְרָת וּמִסְגְּרַת מִפְּנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל' שֶׁהָיָה מִסְגְּרַת בְּכַשׁוּפִים וּבְכָל מִינֵי
טַמְאָה, וּלְפִיכָךְ גָּזַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹא תִבְנֶה עוֹד
לְהַחֲלִישׁ כַּחַה, וּלְרַב הַטַּמְאָה שָׁבָה עֲשָׂאָה
כְּעִיר הַגְּדֻחַת לְאָסֵר שְׁלָלָה, כְּלוֹמַר שְׂאֵין דָּבָר
טוֹב עֲתִיד לְצֵאת מִמֶּנָּה, וְכָלָה כְּלִיל הַיָּא לְחֶלֶק
הַקְּלָפָה וְהַטַּמְאָה, עכ"ל.

קשה על יהושע שהרי הטומאה נבלעה והותרה

אָבָל עַדִּין נִשְׂאָר מְקוּם לְבַעַל דִּין לְחֶלֶק,
שֶׁהוּאִיל שֶׁהֵיָא מְאָרְץ יִשְׂרָאֵל וּכְבָר
נִכְבְּשָׁה וְנִעְשָׂה בָּהּ הַנֵּס הַגְּדוֹל שֶׁדוֹקָא נִבְלָעָה
הַחֲמוּמָה בְּמִקוּמָהּ, נִבְלַע שָׁם נִמִּי כָּל חֶלֶק
הַטַּמְאָה שְׁלָה עַל דְּרָךְ 'בְּלַע הַמֶּוֹת לַנְּצַח' (זרע
יצחק אבות פ"ג מ"ב)^ו, וְטַמְאָה בְּלוּעָה אֵינָה
מְטַמְאָה (חולין עא, א), וְמָה שֶׁנִּשְׂאָר בָּהּ אֵין הִכִּי
נִמִּי שֵׁישׁ בּוֹ אֵיזוֹה חֶלֶק טוֹב, וְלֹא הָיָה לוֹ
לַיהוֹשֻׁעַ לְאָסֵר אֹתָהּ בְּחֶרֶם אֶלָּא בְּרִשׁוֹת
הַקְּב"ה דְּאֵיכָא גְּנָאִי לְאָרְץ יִשְׂרָאֵל^ז.

פרי שמשונו

יט. שנתבאר בתירוץ הראשון, מעלת שרה, משום שכוחה של האשה גדול בענין הגיוור. ב. לשון הפסוק: לכן כה אמר ה' אם תשוב ואשיבך לפני תעמד ואם תוציא יקר מוזלל כפי תהיה וגו', ובמצודת דוד: לכן כה אמר ה' - שלא יקופח שכרי, וכן אמר אם אתה ישראל תשוב לה' ואני אשיבך, ר"ל תשובתך תהיה על ידי, בגמול זה הבטיחני לומר לפני תעמוד עד עולם ולא תפסוק הנבואה ממך, ואם תוציא את מי מן הזוללות להיות אדם יקר, אז תהיה כפי, כי תתקיים גורתך כמו גורתי. כא. מכאן שפי' ה' היינו נבואה. היות שגדול כוחה בקיום הפסוק 'אם תוציא יקר מוזלל', בגיור הגרים, גדול כוחה גם בהמשך הפסוק 'כפי תהיה' דהיינו נבואה. ויאמר רש"י שהובאו לעיל, ויצאין שם מובח' - ויבא שם עשתידין בניו להקשיל שם בעון עבדו ויהי תהיה עליהם. גג. לשון הפסוקים (יראי): ויאמר ה' אל יהושע קם לך למא' זה אתה נפל על פניך, חשא ישראל וגם עברו את ברייתו אשר צויתו אותם וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם. כד. ולכן כתב 'לך'. כה. כאשר נכנס יהושע ובני ישראל לארץ ישראל ונלחמו באומות לכבשה מידיהם, תחילה נלחמו עם יריחו, ויהושע צוה את בני ישראל שלא יקחו מאומה מן הביהו ועשו הכל חרם. אך עכן לקח בסתר מהביהו. ובמלחמה לאחר מכן שנלחמו בעי, נכשלו במלחמה, שאנשי עי הרגו מהם ונאלצו לברוח. ולשאלת ה' יהושע, ענה לו הקב"ה שאחד מישראל לקח במלחמת יריחו מהביהו, נגד דברי יהושע. ומבואר בחז"ל שהקב"ה ענה לו, שהוא גרם במה שאסר עליהם לקחת מהביהו, והם נעשו על שלקחו. כו. זה לשונו: והקליפות יהיו נבלעים בתוך הקדושה, שלא יעבור הקליפה מן העולם רק יהיו נבלעים בתוך הקדושה, וזה שכתוב בלע המת לבצח, רצונו לומר שלא יעבור הקליפה מן העולם אלא יהיו נבלעים. כז. הובאה סברת המפרשים, שהיות ויריחו היא קליפה קשה, לכן טוב עשה יהושע שאסר ליהנות משללה משום שאין דבר טוב עתיד לצאת ממנה. ועשוי מקשה על סברה זו, שיתכן לומר, היות שיריחו היא מארץ ישראל, וכן היות שנבלעו חומותיה, נבלע גם הטומאה שלה, והיות שטומאה

מכך שאברהם הקריב רק בעי מוכח כסברת יהושע

אמנם ממה שפצינו שאברהם לא התחיל למצא איזה דבר טוב אלא כשהגיע לעי, כדכתיב ויעתק משם הרה מקדם לבית אל ויט אלה בית אל מים והעי מקדם, דשם דוקא מצא לגיר גיורים ולא קדם לכן, דאם לא כן לא היה נותן הכתוב מקום לטעות^{כב}. כפר נודע לנו שאין שום דבר טוב עתיד לצאת מיריחו, שהרי הגנאי של מקום זה גלוי ומפרסם בתורה, ואין לענש יהושע^{כג}.

אברהם הוצרך להתפלל משום שיהושע יכל להתפלל לחידוש הטהרה

ואם תאמר, אם פן מה צריך לתפלת אברהם, והלא במעשה של אברהם גרידא נצול יהושע, ואף מעיקרא לא היה ראוי לענש כלל. ויש לומר, שכיון שראה יהושע שחומת יריחו נבלעה, היה לו להתפלל שהקב"ה יבליע נמי

הטמאה ויחדש בה הטהרה והקדשה מכאן ולהבא, הואיל שהיא מארץ ישראל, כמו שעשה אלישע בהמים הרעים והארץ משפלת [וגו']^{כד}, רפאתי למים האלה (מלכים ב, יט-כא)^{כה}. והואיל שלא עשה כן, היה נענש כמו שנענש אלישע על שגרה דבים בתינוקות^{כז} (שם כג-כד) אף על פי שקדם זה ראה שאין בהם לחלוחית של מצוה (טוטה מו, ב), ומשום הכי הצריך לתפלת אברהם^{כח}.

בזמן אברהם שהטומאה התגברה לא יכל להתפלל על הסתרה

אמנם אברהם עצמו לא היה יכול להתפלל על זה^{כט}, שהרי בימיו עדין היתה הטמאה מתגברת והולכת, על דרך (דברים כה, ד) 'לא תקסם שור בדישו'^ל. מה שאין כן בימי יהושע שנחלש כחה וממשלתה, שהרי נבלעה החומה^ל.

פרי שמשונו

בלועה אינה מטמאת, כן יש בה חלק טוב, ושייך לקחת משללה, וגנאי הוא לארץ ישראל שהחיה חריבה, ולא היה לו להחרימה ללא רשות מהקב"ה. כח. שמשמע מהפסוק, שנטה אהלו דהיינו אהלו הגיור רק בעי ולא קודם. כט. נתבאר, שמעשה אברהם מוכיח שיהושע עשה כהוגן בכך שהחריס את יריחו. שהרי אברהם התחיל לגייר רק בעי ולא ביריחו, משום שביריחו היתה טומאה חזקה, ואין דבר טוב עתיד לצאת משם. והיות שאין דבר טוב עתיד לצאת משם, יהושע עשה כהוגן בכך שהחריס את יריחו שירשאל לא יקחו משללה, משום שיש בה רק טומאה ולא קדושה. ל. אם אכן מעשה אברהם הוכיח שטוב עשה יהושע, מדוע נצרך אברהם לתפילה על יהושע שינצל במלחמת עי. לא. איך שאלישע נהיה נביא, באו לבקש ממנו שיתפלל עבור נחל מים של יריחו שהמים שלה רעים. והוא אמר להם איזה פעולות לעשות, והמים התרפאו ונהיו מתוקים. חח. ישון הפסוקים: ויאמרו אנשי העיר אל אלישע הנה נא וגו' והמים רעים והארץ משפלת, ויאמר קחו לי וגו', ויצא אל מוצא המים וגו' ויאמר כה אמר ה' רפאתי למים האלה לא יהיה משם עוד מות ומשפלת. לב. אחר המעשה הניל עלה אלישע לבית אל, ובדרך נערים קטנים התקלטו בו והוא קילל אותם, ובאו דובים מהיער והרגו אותם, ואלישע נענש על זה שנהיה חולה. לג. מתורן, שהיות וחומת יריחו נבלעה היה לו ליהושע להתפלל שהקב"ה יבליע את הטומאה, היות שיריחו היא מארץ ישראל, וכמו שמצינו אצל אלישע שהתפלל על כך. והיות שלא התפלל יהושע על כך, נענש אף שלא היה בה קדושה, וכמו שמצינו שאלישע נענש על כך שגירה דובים בתינוקות שהתקלטו בו אף שלא היה בהם לחלוחית מצוה. לד. להסיר הטומאה. לה. שצריך להזהר במלחמה עם כוחות התפילה. ולכן אצל אברהם שעדיין היה הטומאה, לא יכל להתפלל עליה להסירה, אמנם אצל יהושע שכבר נבלעה, יכל להתפלל שהקב"ה יחדש בה הטהרה והקדושה. וראה באור החמה (פרשת מצורע): אין להתעורר לעשות דבר הנראה כאילו רוצה להכניע הקטיגורים בפרסום ולעשות טובה וצדקות בשוקים ורחובות, על דרך 'בתוך עמי אנכי וישבת', אמנם בינו לבין עצמו יעשה מה שראוי לעשות, כי לא תחסום שור בדישו' ואם יעשה הדברים בפרסום יקנאו בו המקטיגרים, ודוק ונתנה דחי הוא. לו. מתורן, שהקב"ה אמר ליהושע שירשאל נבלו בעי בגללו, שהוא החריס את שלל יריחו, וכשעבך לקח מהחרם גרם להם שימותו. והנה יש לומר שיהושע עשה כהוגן, שביריחו היתה טומאה חזקה ולכן מצינו שהיא היחידה שנבלעה, משום שלא היה אמור לצאת ממנה שום דבר טוב. אך יש מקום לומר, שהיות ויריחו היא מארץ ישראל, לא היה ליהושע להחריס בלי ציווי מפורש מהקב"ה, משום שהטומאה כבר נבלעה, וטומאה בלועה אינה מטמאה. אמנם יש ראייה ליהושע ממעשה אברהם, כדמשמע מהפסוק שלא התחיל לגייר עד שהגיע לעי, רק אחר שעבר את יריחו. ומכאן, שמיריחו לא יצא שום דבר טוב, ויהושע עשה כהוגן. אבל יהושע היה צריך להתפלל, אחרי שנבלעה החומה שמכאן ואילך תבוא הטהרה והקדושה, היות שהיא מארץ ישראל, כמו שאלישע התפלל על מי יריחו שיתרפאו ויתמקו, ולכן נענש יהושע כמו שנענש אלישע על שגירה את הדובים בנערים שבחו אותו, על אף שהיו מנועים מן המצוות. וכן יהושע היה צריך להתפלל עליהם. ולכן נצרך לתפילתו של אברהם על יהושע. אמנם אברהם בודאי לא היה יכול לריב בזמנו עם הקליפה, באו היה כוחה חזק ואין להתגרות בה.

על ההיא דקשים הגרים לישראל' כספחת',
שמהמקבל הגר להיות מקלל ישראל הרי נעשה
ערב גם בעדו, שהוא נספח להיות ערב גם
בעדו^ט, עכ"ל.

ואם כן אמר אברהם לפני הקב"ה, הלא
אני כדי להודיע שמך בעולם קבלתי כמה
גרים ולא דקדקתי בזה הגם שהיה לחובתי
שבני יהיו נכנסים ערבים עליהם, וגיורא עד
עשרה דרי לא תבזי וכו'^ט (סנהדרין צז, א), ולמה
לא דקדקתי, כי 'ישרים דרכי ה' (הושע יד, ט),
ובטחתי ברב חסדך שלא תענישני עליהם,
שאני עשיתי בתמימות מה שמטל עלי לעשות
להודיע שמך בעולם ואתה ה' תגמר בעדי.

ואם כן אף יהושע עשה את שלו כדי
להודיע שמך בעולם בשמירת השבת ואתה
ה' תצילהו מכל רע, דאיתא בילקוט יהושע
(רמז טו) אמר רבי שמעון בן חלפתא פיון
שכבש יהושע יריחו בשבת, אמר יהושע:
שבת - קדש, וכל מה ששכבשנו בשבת היה
קדש^{מא}, עכ"ל^{מב}.

פרי שמשונו

לו. ביפה מראה, סנהדרין פ"ו אות א. לח. מתורץ, שלא היה להושע ללמוד ממש ענין זה לאסור עליהם שלא יקחו מהחרם. כי אצל משה לא היו נענשים כלל ישראל אם אחד מהם היה לוקח. אמנם אצל יהושע שכבר היה לאחר שנכנסו לארץ ונתחייבו בערבות, שכולם ערבים על אחד שחטא. אז אין מן הראוי לגזור עליהם, משום שאם אחד יחטא ייענשו כולם. לכן נעשו יהושע בכך שחלק חשוב מישראל נפלו במלחמת העי. וראה בירושלמי (סוטה פ"ז ה"ה): אמר רבי שמעון בן לקיש בירדן קיבלו עליון את הנסתרות (-שיהיו ערבים זה לזה, גם על מה שעשו אחרים בסתר). אמר להן יהושע אם אין אתם מקבלין עליכם את הנסתרות, המים באין וטושפין אתכם. אמר רבי סימון בר ובדא ויאות, תדע לך שהוא כן שהרי עכן חטא. ורובה של סנהדרין נפלה בעי. לט. לפי פשט זה, ספדת אינה צרעת, אלא מלשון נספה וטפל. מ. אל תבזה גר, שהוא בתוך עשרה דורות לגרותו. ולכאורה כוונת רבינו לומר, שלכן קשים הגרים לישראל כספחת, שעוברים אצלם בקלות על לא תנוג', שעצם הזכרת מיתה לגוים, עלול לצער אותם. כמו שמובא שם בגמרא, שמושה אמר ליתרו על הניסים שנעשה לישראל בטביעת המצריים, ונעשה בשרו של יתרו חודוין חודוין. וכן בתוספות ביבמות (מז, ב ד"ה קשים). ויש מפרשים, לפי שביותר ההורו ישראל על הגרים, ואין יכולין להזהר מאונאתן. מא. היות והשבת היא קדושה, לכן אף שנצטוו להלחם בשבת, מכל מקום לא רצה להנות מהביזה שבזו בשבת, ובוה מודיע על קדושת השבת שצריך לשבות בה. וויש בזה פרסום שמו לישראל, שהשבייתה בשבת מעידה שהקב"ה ברא שמים וארץ והוציא ישראל מצרים. וראה במכילתא (יתרו, מסכתא דבחדש פרשה ח): כל מי שמשמר את השבת מעיד לפני מי שאמר והיה העולם, שברא עולמו לשהיה ימים ונח שבועי, שנתמלא (שעיה מג, יב) ואתם עדי נאום ה' ואני אל. וראה עוד מה שהרחיב בוה רבינו בפרשת קהלת (חידוש ב). מב. התפילה היא, שכמו שהוא - אברהם - קיבל גרים אף שיש בוה קושי לישראל, שיהיו ערבים אף בעדם, מכל מקום אמר שכדי להודיע שמך בעולם עשיתי כך, וכן עשה יהושע להחרים הביזה מיריחו שכבשו בשבת, להודיע בוה לעולם קדושת השבת. ולפי זה, יתכן שתפילת אברהם היינו שעל ידי מעשה אברהם היה הוכחה ליהושע שנהג כהוגן, וכמו שמצינו לגבי תפילת משה על יהושע שינצל מהמרגלים, מבאר רבינו (בפרשת שלח חידוש א') שהוספת 'י' ליהושע, נחשבת תפילה. וזה לשונו: וחו אינה תפילה ממש, אלא שנראית כמו תפילה, ובאמת אינה אלא טענה בהכרח כדי לקבל עזרו מקדשן.

ביאור נוסף לפי היפה תואר
אצל יהושע היו ישראל ערבים ולא היה לו לנוור
ולפי מה שהקשה בעל יפה תואר^י דשפיר
עשה יהושע לאסור עליהם בזת יריחו
אף שלא נצטוו, שהרי משה עשה כזאת שלש
פעמים ושפיר עבד ללמד ממשה, וקשה על
הגמרא מאי קאמר את גרמת להם וכו' ועין
שם. כבר תרץ מהרש"א בפרק ו' דסנהדרין
(ד"ה אתה גרמת), דמכל מקום יהושע לא היה לו
ללמד ממשה, שהרי בימי משה לא היו עדין
ערבין זה לזה, אמנם משעברו הירדן נכנסו
בכלל ערבות זה לזה^{יב}.

תפילת אברהם, מכך שמגיייר גיורו מוכח שיהושע החרים כהוגן

ואף לפי דרוך זה, נבין הקשר של ויט אהלה'
עם התפלה שעשה בשביל העי. שהואיל
שמה שחטא יהושע לעשות חרם זה, שלא
מדעת המקום היה, לפי שעשה כבר היו
ערבים ולא היה לו ליהושע לתת מכשול זה
שאיש אחד יחטא ועל כל העדה יקצף (על פי
במדבר טז, כב), משום הכי הקדים אברהם
להתפלל דוקא כשנטה האהל לקבל גרים,
משום דכתב מהרש"א ביבמות דף ק"ט (ע"א),

ביאור נוסף בוית אהלה

על ידי האות ה' המתק הדיון שיהיה צדקה

ועוד יש לומר^{מב}, ויט אהלה - אהלה ה"א, שכל עצמו של אברהם היה משתדל להרבות החסד בעולם ולמתק הדיון של צדק^{מד} בה"א

שלמה^{מב} צדקה^{מב}.

לכן מתחילה לא יכלו להוליד עד שהטיל להם האות ה"א

ובזה יובן הטעם, למה לא היו יכולים אברהם ושרה להוליד בנים קדם שיתן להם הקב"ה ה"א בשמים^{מב} (ב"ר מד, י'^{מב}).

ביאור מדרש ילקוט

האות י' מרמזת שלא צריך בנים בעולם הזה

וידוע שהעולם הזה נברא בה"א, והעולם הבא ביו"ד (מנחות כט, ב). והיו"ד לא היתה רוצה לזוז משם שרי, ואדרבא היתה רוצה שהקב"ה ישיב לשרה שעקר תולדותיהם של צדיקים הם המעשים טובים^{מב}, והעולם הזה אפטר להתקיים על ידי אחרים כמו שאמר בן עזאי (יבמות סג, ב)^{מב}. ואם היה הקב"ה מניח היו"ד בשם שרי אין הכי נמי שלא היתה מולדת בנים, אמנם מעשיה הטובים יהיו לה כמו בנים, וממנה היו לומדים כל הצדיקים לעשות ככן עזאי ויהיו מתעסקים בתורה יותר, מטעם דריתים

ועוד מאי דאמרין במדרש ילקוט (רמז פב) על פסוק (בראשית יז, טו) 'כי שרה שמה'מט, אמר רבי שמעון בר יוחאי יו"ד שנטל הקב"ה משרי, היה טס ופורח סביב כסא של הקב"ה ואמר לפניו רבוננו של עולם הוצאתני משמה של צדקת בשביל שאני קטנה של אותיות, עד שנתנה הקב"ה בשמו של יהושע דכתיב (במדבר יג, טז) 'ויקרא משה יהושע בן נון יהושע'. וקשה, מה היתה טענת היו"ד להיות בשם שרה אם שרה לא היתה רוצה בה, שכל תאוה היתה להוליד בנים, ולמה דוקא נתנה ליהושע. ולמה לא היתה שרי יכולה להוליד, ושרה היתה יכולה להוליד.

פרי שמשונו

מג. בביאור הפסוק ויט אהלה. וביאור זה אינו המשך למבאר לעיל, רק על מה שקשה בפסוק, שהיה צריך לכתוב אהלו, ולא אהלה. מד. שאברהם היה בתחילה במידת הדיון, צדק, שלא יכל להוליד כדלהלן. מה. הספירות התחתונות מעשרת הספירות הן: יסוד שהוא הצינור המעביר את שפע כל הספירות, אל המלכות שאין לה מאומה משל עצמה והיא עניה ורלה ורק דינים שורים בה ואז נקראת 'צדק', ואחרי שמקבלת מהיסוד מתמלאת בה' ונקראת 'צדקה'. וראה בטעמי המצוות (ראה): היסוד נקרא צדק, לפי שנותן צדקה אל הנוקבא הנקראת צדק, ונעשית צדקה. מו. זה הפירוש ויט אהלה, דהיינו אהל ה', גנשה האות ה"א על הצדק, היא שיהיה צדקה, ובכך יוכל להוליד בנים כדלהלן. וראה בריקאנטי (דברים טז, יח): ותראה שאנקלוס תרגם מלת 'צדק' - קשוט הרומז למדת הדיון, אמנם 'צדקה' תרגם זכותא הרומז למדת רחמים. ראה בווה"ק (ח"ג קמח, א): צדקה רחמי, אמר רבי יצחק כ"ה כתרא עשיראה היא ואתקרי צדק^{מב} ודיני מתערין מנה ואברהם אף על גב דידע דדינין מתערין מנה מהאי צדק, הוא חשבה צדקה דדינין לא מתערין מנה בגין דהוא רחמי. ביאור: צדקה היא רחמים, אמר רבי יצחק ספירת המלכות הנקראת 'בה' היא הכתר העשירי של הספירות ונקראת 'צדק' ודיני מתעוררים ממנה, ואברהם אף שידע שדינים מתעוררים מצדק, הוא חשבה צדקה שדינים לא מתעוררים ממנו מפני שהוא רחמים. וראה עוד באדרא וזטא (ח"ג רצב, א): תא חזי כד מתבסמא האי צדק ממשפט, כדין אקרי צדקה, ועלמא מתבסמא בחסד ואתמליא מניה דכתיב (תהלים לג, ה) 'אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ'. ביאור: בא וראה כשצדק מתבסם ממשפט, אז נקרא צדקה, והעולם מתבסם בחסד ומתמלא ממנו שנאמר 'אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ'. מו. שעל ידי האות ה"א התמקק הדיון להיות חסד שיוכלו להוליד. מז. לשון המדרש: ויאמר אברהם הן לי לא נתת זרע' (בראשית טו, ג), אמר רב שמואל בר רב יצחק המול דחוקני ואומר לי אברהם אין את מוליד, א"ל הקדוש ברוך הוא הן כדברין אברהם לא מוליד, אברהם מוליד, שרי אשתך לא תקרא שמה שרי, שרי לא תלד שרה תלד. מט. ויאמר אלקים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה. נ. כדי שכל מעשיה של שרה, יהיו רק בעבור העולם הבא. נא. כמו שכתב רש"י בתחילת פרשת נח (בראשית ו, ט ד"ה אלה). נב. שכן עזאי אומר על מי שאינו עוסק בפריה ורביה, שהרי הוא: כאילו שופך דמים וממעט הדמות, שנאמר (בראשית ט, ז) 'זאתם פרו ורבו', אמרו לו לכן עזאי יש נאה דורש ונאה מקיים, נאה מקיים ואין נאה דורש, ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים (-שכן עזאי בעצמו לא נשא אשה). אמר להן בן עזאי, ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה, אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחיכם.

בצוארו ויעסק בתורה^ג (בתמיה).

הקב"ה נתן לה ה' לרמו שתוליד בנים לקיום העו"ד

והקב"ה נתן לה ה"ה שהיא דגמת העולם הזה, כדאי שתוליד בנים לקיום העולם, וכדי שילמדו שאר הצדיקים להתעסק בפריה ורביה לקיום העולם^ד, שהיא מצוה רבה פנודע^ה. ועיין עוד לקמן (לך חידושי כה) על מדרש ילקוט 'עמך נדבת' (תהלים קי, ג)^ו.

נתן ה' ליהושע שהוליד רק מעשים טובים לעוה"ב

והיו"ד נצטערה על זה^ז, עד שהניחה הקב"ה בשם יהושע. ודוקא בשם יהושע, לפי שליהושע נגזר לו שיהיה בלי בנים כדכתיב (דברי הימים א' ז, כז) 'נזן בנו יהושע בנו'^ח. לך הניח שם היו"ד, לרמו שהגם שלא יהיה לו בנים אין קפי"דא, שהרי יש לו היו"ד דגמת העולם הבא ועקר תולדותיהם של צדיקים הם מעשים טובים^ט.

הטעם שמשם הוסיף ה' והתפלל דוקא על יהושע

ומתוך דברינו יצא לנו טעם לשבח, למה משה

סיכום החידוש:

כתוב בפסוק 'אהלה' לרמו על אהלה של שרה, וקוראים 'אהלו' דהיינו של אברהם.

פרי שמשונו

ג. הגמרא (קדושין כט, ב) אומרת, שעדיף קודם לעסוק בתורה ואחר כך לשאת אשה, משום שמי שיש לו ריחיים על צווארו - שצריך לפרנס אשתו ובניו, האם יכול לעסוק בתורה. ג. הקב"ה שם לה אות ה', לומר שצריך שהפריה ורביה תהיה באופן מעשי, שיהיו בנים בעולם הזה. ולא רק התולדות של הצדיקים, שהם המעשים טובים, והיינו פריה ורביה בעולם הבא. גה. כמובא בתוספות בשבת (ד, א): פריה ורביה דמצוה רבה היא. נו. זה לשונו: ולפי דרך זה יובן הטעם מפני מה הוכרח הקב"ה לסלק יו"ד משרי ולחלופיה בה"א ולהוסיף ה"א באברהם, כדי שיהיו יכולים להוליד בנים, כי מתחלה בכל ביאה שהיו עושים היו מולידים נפשות כנ"ל, וכל זה הוא מצד העולם הבא ולא היה כח להוליד בגוף דהיינו בעולם הזה שנברא בה"א הואיל שהיה יו"ד בשרי, וכשהחליף יו"ד בה"א הוסיף ה"א אף באברהם אז יכלו להוליד מעין העולם הזה שנברא בה"א, ועיין עוד לעיל על פסוק ויט אהלה. זו. שניתלה משרה. נח. בגמרא עירובין לומדים מפסוק זה שמת בלי בנים, שהרי מונה שם את כל הדורות מאפרים עד יהושע, ולא מנה אחריו עוד בן, כביאר רש"י בגמרא. נט. אכן אצל יהושע, שלא היו לו בנים, נוספה האות יו"ד, לומר שהעיקר הוא העולם הבא, ואצלו אכן עיקר הבנים היו לעולם הבא, שהרי לא היו לו בנים בעולם הזה. ס. כאשר שלח משה את המרגלים, וביניהם היה הושע שהיה נשיא בנימין, ואו הוסיף עליו את האות יו"ד על שמו, וקרא לו 'יהושע' לומר, קה יושע אותך מעצת המרגלים. סב. כל מי שמורה דבר הלכה לפני רבו, נענש שימות ללא ילדים, כמו שראינו אצל יהושע, שכאשר באו לשאול את רבו משה, מה לעשות עם אלו שהתנבאו מחוץ למחנה, יהושע ענה שיכלא אותם, ועל זה נענש שלא היו לו בנים. סג. הטעם שמשם התפלל דוקא עליו, כדי שיהיה גם לו חלק בארץ ישראל. שהרי לשאר המרגלים היו בנים שנכנסו לארץ, ונמצא שהיה להם שם יהושע ישראל. אך אם יהושע יצטרף לעצתם, והוא לא היה לו בנים, אזי יכרת שמו חלילה מארץ ישראל לגמרי, לכן התפלל עליו. [צריך עיון, שהרי במגילה פ"ק איתא, שהיו לו בנות].

הניח יו"ד זו ליהושע בעת שלוח המרגלים, שנראה שמשוא פנים יש בדבר שהתפלל על יהושע 'יה יושעך מעצת מרגלים' (במדבר יג, טז וברש"י), ולא התפלל אף על האחרים, דאי משום שיהושע היה תלמידו זה אינו מספיק^א.

אם היה חוטא לא היה לו שם בארץ ישראל

אלא משום דאמרינן בפרק ו' דערובין (סג, א), אמר רבי אבא כל המותיב מלה קמיה רביה אזיל לשאול בלא ולד, דכתיב (במדבר יא, כח) 'ועיני יהושע וכו' אדני משה כלאם, וכתוב (דברי הימים א' ז, כז) 'נזן בנו יהושע בנו'^ב. כשראה משה שיהושע נגזר עליו שלא יהיו לו בנים, והיה יודע פי אם יחטאו המרגלים לא יכנסו הם לארץ ישראל כי אם בניהם אחריהם, ואם יהושע יחטא לא יהיה לו שם בארץ ישראל כלל. משום הכי התפלל עליו ולא נקרא משוא פנים, שהרי כל האחרים היו להם בנים^ג. ועיין עוד לקמן בפרשת שלח לך (חידושי א).

גדולה יותר.

*

חלק נוסף בחידוש, בביאור החלק השני ברש"י, בשני מהלכים. רש"י אומר, שאברהם אבינו התפלל על יהושע שינצל ממלחמת העי, ששם נהרגו מישראל, ולולא תפילת אברהם, היו חלילה מתים כולם.

ויבואר הקשר בין הדברים. שהיות ויהושע החרים את יריחו מדעתו שלא יקחו ממנה שלל, אך עכן לקח בסתר, אשר על כן נענש יהושע בעי, שמתו שם מישראל.

אמנם יש ליהושע סברה על זה, שהיות שיריחו היתה טמאה יותר משאר הארץ, וכדי להחליש כוחה אסר ליהנות ממנה, משום שאין דבר טוב עתיד לצאת ממנה.

אך יש סברה נגדית לומר, שהיות ויריחו היא בארץ ישראל, וגם הטומאה נבלעה וטומאה בלועה אינה מטמאה, היו יכולים ליהנות מיריחו ולא היה ליהושע להחרימה.

אמנם מעצם מעשה אברהם, שהתחיל לגייר רק בעי ולא ביריחו, מוכח כסברת יהושע, שאין דבר טוב שאפשר לקחת משם, ואין ראוי יהושע לעונש.

ומכל מקום נצרך גם לתפילת אברהם, שעדיין יש טענה על יהושע, מדוע לא התפלל שיוכלו לקחת דבר טוב מיריחו, שהרי מצינו אצל אלישע, שהתפלל על המים של יריחו שיתרפאו.

ובשלמא אברהם לא יכל להתפלל על יריחו, משום שעדיין היה כוחה של הקליפה גדול, ועל זה נאמר 'לא תחסום שור בדישו', שהטומאה שלטה שם. אמנם אצל יהושע, שכבר נחלש כח וממשלת הטומאה על ידי בליעת החומה, היה יכול להתפלל שיוכלו לקחת קדושה מיריחו, ולכן היה עליו קטרוג, ונצרך לתפילת אברהם.

*

והיינו, שכתוב לעיל 'את הנפש אשר עשו בחרן', ונלמד מתיבת עשו, ומכך שכתוב לשון רבים, שאברהם גייר את האנשים ושרה גיירה את הנשים, ולכך נחשב שהם עשו ובראו נפשות האלו.

וזהי הסיבה שאברהם היה צריך ליטע שני אהלים, שלא מצינו אצל יעקב אבינו שהיה לו אהל נפרד מאשתו. והטעם הוא, שהיות שלאחר אכילתם היו מדברים על ליבם, היו צריכים להאכילם בתוך אהל שהוא מקום צנוע, כדי שלא לביישם, והיות שאברהם לא יכל להתייחד עם הנשים, היה צריך אהל מיוחד עבורו ואהל מיוחד עבורה.

ואם כן, כמו שבמתן תורה, מצינו שהקדים הקב"ה את הנשים לאנשים, מפני שהכל מן האשה, שעיקר ההשפעה שיהיה צדיק בא מן האשה, וכן מעלתה גדולה לגייר יותר מהאיש. לכן הקדים כאן אהלה של שרה, שעיקר מעשה הגיור בא ממנה.

ובאמת אין צורך ללמוד מהמסורה, שהקדים את אהלה של שרה, וכמו שהקשה הרא"ם על הלימוד מהמסורה. אלא הלימוד הוא שעשה לה אהלה, וממילא מוכרח שהקדים את אהלה, כמו שמצינו במתן תורה.

*

עוד אפשר לתרץ בדרך אחרת, דלא כהרא"ם. שאכן היות ובפועל כתיבת הספר תורה קודמת לקריאה בה, לכן המסורת אכן קודמת לקריאה, וקודם דורשים את הכתיב.

*

ולפי המתבאר לעיל במעלת האשה שהכל ממנה, יובן מדוע אברהם היה טפל לשרה בנביאות. משום שהנבואה באה כשכר למי שמגייר אחרים, והיות ומעלתה גדולה ממנו בכך שגיירה, גם מעלת נבואתה

יכלו להוליד בנים לפני שהקב"ה הוסיף לשמם את האות ה"א. שעד עכשיו הוא נקרא אברם והיא שרי, ועכשיו נקרא הוא אברהם והיא שרה. ועל ידי שנוסף להם האות ה"א בשמם, יכלו להוליד, שהדין הומתק לרחמים.

*

האות יו"ד שהיתה בשמה של שרי, לא רצתה לזוז ממנה, משום שהאות י' מרמז על העולם הבא, כלומר שמספיק לצדיקים שיש להם תולדות ומעשים טובים שילכו איתם בעולם הבא, ואינם צריכים שיהיו להם בפועל בנים בעולם הזה. ומכך ילמדו צדיקים אחרים, שאינם צריכים להשתדל בפריה ורבייה, משום שמספיק להם מעשיהם הטובים, כמו שהספיק לשרה.

לכן שם לה הקב"ה אות ה', לומר שרצונו גם שהצדיקים יפרו וירבו, שהיא מצוה גדולה.

ואת האות י' שם אצל יהושע, שאכן אצלו התקיים דבר זה, שהוא לא היו לו בנים, והתקיים בו הפריה ורבייה על ידי מעשים טובים שלו.

*

הטעם שהוסיף משה ליהושע את האות י' דוקא כאשר הלך עם המרגלים, והטעם שהוסיף דוקא לו. משום שלכל המרגלים, אף שחטאו ומתו במדבר, מכל מקום היה להם חלק בארץ על ידי בנייהם, מה שאין כן יהושע שלא היו לו בנים, ואם היה מת בעונו לא היה לו חלק כלל בארץ ישראל. לכן הוסיף לו אז האות י' בתפילה שה' יושיעו מעצת המרגלים, כדי שיהיה לו חלק בארץ ישראל.

פירוש נוסף לקשר של נטיית אהל אברהם עם תפילתו על יהושע.

מה שהיה טענה על יהושע על כך שהחרים את יריחו, על אף שמשה עשה כך שלשה פעמים. משום שאצל משה עדיין לא היו ערבים זה לזה, מה שאין כן אצל יהושע, היו כבר בני ישראל ערבים זה לזה, ואם אחד ימעל בחרם, יהיו כולם אשמים בוזה.

לכן התפלל אברהם, משום שמעשיו יש ראייה לצדקת יהושע. שהרי הוא גייר, על אף שבכך גורם קושי לישראל, שיהיו ערבים גם עליהם, ומכל מקום אברהם גייר כדי להודיע שמו יתברך בעולם.

וכן יהושע, החרים את יריחו מאותו טעם. שהיות וכבשו את יריחו בשבת, והשבת היא קודש, לכן רצה שגם שללה יהיה קודש, כמבואר בילקוט שמעוני. ונמצא, שיהושע עשה כמו אברהם, על אף שייטכן שאחד ייכשל וימעול בחרם, מכל מקום עשה זאת כדי להודיע שמו יתברך בעולם.

*

חלק נוסף בחידושי, חוזר לפסוק ז'יט אהלה' (ואינו קשור למדרש דלעיל).

לכאורה קשה שמספיק לכתוב אהלו, ומדוע כתוב אהלה. אלא רצונו לומר שאברהם אבינו הוסיף ל'אהל' ה"א, כדי להרבות במידת החסד, להמתיק ולהפוך את ה'צדק' שהוא מידת הדין, ל'צדקה' שהיא מידת הרחמים, וזאת על ידי תוספת האות ה"א של מידת הצדקה.

בוזה מובן גם למה אברהם ושרה לא

אור החיים הקדוש - רבי חיים בן רבי משה זיע"א

וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאַרְצָךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאךָ: (בראשית יב, א)

אל הארץ אשר אראך וגו'. עוד יתבאר
אל הארץ אשר אראך וגו'. עוד יתבאר
על דרך מה שאמרו בספרי בפסוק
פירוש ראויה לך ואתה ראוי לה. ושיעור
(במדבר לה) אשר אני שוכן בתוכה אשר אני
התיבה הוא אראה אותך לה ואראה אותה לך
שוכן בתוך בני ישראל אין שכינה שורה אלא
כי זה בלא זה אינם ראויים להשראת שכינה
בתוך בני ישראל ובעודן בארץ ע"כ, והוא
ולרוב ההצלחות.

בן לאשרי - רבי יצחק בן רבי אשר אנטשיל הכהן זיע"א

וַשְׂרֵי אִשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלֵה שְׂפָחָה מִצְרַיִת וְשָׁמָּה הָגָר (טז, א).

ושרי אשת אברם לא ילדה לו. תיבת 'לו'
תולדותיהם של צדיקים מצות ומעשים
דמשמעותו למיעוט אינו מובן דמה בא
טובים, אם כן היו לה תולדות גם קודם
למעט, אלא למי ילדה. אולי יש לומר על פי
שילדה את יצחק, אבל אלו היו תולדות שלה
לא של אברהם. דברי רבותינו ז"ל ללמדך שעיקר

לימוד יומי מהספר הקדוש יסוד ושורש העבודה

בס"ד

מהאי גברא רבה ויקירא, מחצב סנפירא וכו', כמוהר"ר אלכסנדר זיסקינד בכמהור"ר משה.

פרשת לך לך

שאינ לך גדול במעשים טובים כמשה רבינו עליו השלום, ואפילו הכי לא נענה אלא בתפילה דכתיב כו'. ואמר רבי אלעזר גדולה תפילה יותר מכל הקרבנות שנאמר כו'. ועוד כמה מאמרים.

וזה לשון הזוהר הקדוש פרשת ויחי (רכט, ב), תא חזי, כל בר נש דאתי למפלח ליה לקודשא ב"ה, בצפרא ופניא בעי למפלח ליה לקודשא ב"ה, בצפרא כד סליק נהורא כו' כדין בעי בר נש לאתקשרא בימינא דקודשא ב"ה ולמפלח קמיה בפולחנא דצלותא, בגין דצלותא אחסין תוקפא לעילא, ואמשיך ברכאן מעומקא עלאה לכולהו עלמינן, ומתמן אמשיך ברכאן לתתאי, ואשתכחו עלאינן ותתאינן מתברכין בההוא פולחנא דצלותא. פולחנא דצלותא דקא בעי בר נש למפלח קמי קודשא ב"ה בשמחה וברננה לאכללא כו' [נא רואה, כל אדם שבא לעבוד את הקב"ה, בבוקר ובערב צריך לעבוד את הקב"ה, בבוקר כשעולה האור כו' או צריך אדם להתקשר בימינו של הקב"ה ולעבוד לפניו בעבודת התפילה, מפני שהתפילה יורשת כח למעלה, וממשיכה ברכות מעומק עליון לכל העולמות, ומשם ממשיכה ברכות לתחתונים, ונמצאו העליונים והתחתונים מתברכים באותה עבודת התפילה. עבודת התפילה שצריך אדם לעבוד לפני הקב"ה בשמחה וברננה להכליל כו'], עכ"ל בקצור.

ובדף ר"ג עמוד א' זה לשונו, השתא דקרבנא לא אתעביד, צלותא דבר נש אתער שלימו לעילא ותתא, ובברכתא דבריך לקודשא ב"ה מתברכין עלאינן ותתאינן. ועל דא, בצלותא דישראל מתברכין עלמינן, מאן דמברך ליה לקודשא ב"ה יתברך, ומאן דלא מברך ליה לקודשא ב"ה לא יתברך, הדא הוא דכתיב (שמואל א' ב, ל) 'כי מכבדי אכבד' [וגו'] [עכשיו שקרבן לא נעשה, תפילתו של אדם מעוררת שלימות למעלה ולמטה, ובברכה שמברך את הקב"ה מתברכים עליונים ותחתונים. ועל כן, בתפילתם של ישראל מתברכים עולמות, מי שמברך את הקב"ה יתברך, ומי שלא מברך את הקב"ה לא יתברך, זהו שכתוב 'כי מכבדי אכבד' [וגו'], עכ"ל.

נעים זמירות מלך ישראל, כשהשיג ברוח קדשו גודל מעלת ותקון התפלה, ויהי כראותו שבני אדם מזלזלין בו, דבר ברוח קדשו ומלתו על לשונו, לשון חכמים מרפא, שימו לבבכם לכל הטוב שהוא שאבדתם, ואמר (תהלים יב, ט) 'כרום זלות לבני אדם', כדברי רבותינו ז"ל (ברכות ו, ב) דברים שהם עומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. ואת כל זה ראיתי ונתתי אל לבי טרם אחלה לדבר על שאר התפלה וכוונתה, להביא מן האומרים מאמרי הזוהר הקדוש ותקונים, פרק תקוע אלפא בינה, בגודל מעלות ותיוקן התפלות בעולמות העליונים. ואם אמרתי אספרה נא כמו הם בזוהר הקדוש נשנים, יאריכו פאותיו, כי הם לערך ק"כ מאמרים נמנים, ואי לזאת איפה, לקטתי איפה אחת קטנה, מקצת מאמרים מזוהר הקדוש ותקונים המבאדים גודל מעלת התפלה וגודל תקונה בכל העולמות העליונים, ובכדי לעורר את האהבה עד שתחפץ לבב אנוש כערכי לבוא אל שעבוד כוונת התפלה יהיו נכונים. ולגודל אהבת הקצור, נקיטנא נפשאי בקצרא בהעתקת המאמרים על צד היותר אפשרים.

ופרקו נאה היה להעמידו בין הפרקים הקודמים, טרם ביאורי התחלת התפלה, אך אין מפסיקין בין הפרקים, כי דרך הלוכו הוא קרב, לגשת אל הקדש סדר הנאות בעשייתן לעבודות האשמורה, כל אלה חברו אל עמק שוה בלי הפסק בנתיים, עד תשלום תקון תפלת עולם העשיה. ויהי השער לסגור, אמרתי כל מן דין סמוכו לנא, לעשות לו סמוכין בסגירת השער הזה.

וגודל מעלות התפלה דרך כלל, הובא בגמרא הקדושה ברכות פרק אין עומדין (לב, ב), אמר רבי אלעזר גדולה תפילה יותר ממעשים טובים,

בקשת רבינו בצוואתו:

בקשתי היא במאד מאד שיקבעו בו שיעור למוד בכל יום, ומבטיח אני אותם שאהיה מליץ טוב בתמידות בעדם בעולם העליון,

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטשיל ז"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

הדש! ניתן לשמוע וורטים וסיפורים מהבן לאשרי ברכה משולשת ז"ע
בקול הישועות 0733-454-554 שלווחה 7

עורך: הרב עוזיאל אדרי
רב המרכז הרפואי סורוקה

שבי המלחמה שישים ריבוא נשמות ואותיות התורה

הללו שהיו שקועים באותם אלפים ורבעות שהרג במלחמה, ומהם תיארג אותיות התורה הקדושה, ונשמות בני ישראל. כמו שכתב השל"ה הקדוש זיע"א (תורה שבכתב תשא) "ישראל" נוטריקון "יש שישים ריבוא אותיות לתורה". וכתב החיד"א בספר 'מדבר קדמות' (י, ו). "ישראל" אמרו הקדמונים כי היא ראשי תיבות "יש שישים ריבוא אותיות לתורה". כי אותיות התורה הם כנגד שישים ריבוא נשמות ישראל, וכל נשמה יש לה אחיזה באות אחד מהתורה הקדושה.

וזהו שמלכי צדק מלך שלם קידם את פניו ב'לחם ויין' שהם רומזים לתורה הקדושה כנ"ל, לבשרו שאותן אוכלוסין שהרג הן הם שישים ריבוא אותיות התורה, והן הם שישים ריבוא ניצוצות הקדושות נשמות בני ישראל, שעד אז הם היו עדיין שקועים בעמקי הקליפה מחטאי דורות הקדמונים.

ועל כן רמזו עניין 'הבשורה' בשמו של מלכי צדק 'מלך שלם' (460). גימטריה 'תמ"ב' (460). נוטריקון 'כ"י ת'שבי מ'בשר'. כי כל מי שבא ומבשר בשורות טובות יש בו ניצוצות קדושות מנשמת אליהו הנביא זכור לטוב.

כמו שכתב בספר 'מאור עינים' (פר' ויצא). 'זישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם' (כט, א). ופירש רש"י משנתבשר בשורה טובה והוכסח בשמירה נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. הענין דכתיב 'הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה' גו' והשיב לב אבות וגו' (מלאכי ג, כג-כד). והן אמת הדבר שכמו שלפני ביאת המשיח במהרה בימינו יהיה בשורת אליהו ומחמת זה יהיה הרחבת הדעת, כמו שכתוב 'מלאה הארץ דעה וגו' (ישעיה א, יט). כמו כן יש בחינה זו בכל אדם מישראל ובכל זמן, והנה אמרו בגמרא במסכת סנהדרין (לט, א). ששאל המין מפלגא ולעילא דהורמיז וכו'. הענין הוא לפי המובן כי התגברות הרע והחומר בא אדם מפלגא דלתתא כי מפלגא דלעילא אין שום התערבות רע ח"ו כנודע למבין, ומחמת שנתערור בפלגא דלתתא בא ההתגברות הרע ח"ו גם כן בפלגא דלעילא, ודעת המין היתה עבור זה לומר שבא האדם משתי רשויות ח"ו, והאמת שהאדם הוא אחדות גמור בכל ר"מ"ח איברים ושס"ה גידים כנודע, וצריך לייחד השני חלקים לדבק אל הטוב הגמור שלא יהיה התגברות החומריות אפילו מצד פלגא דלתתא, כי אל אחד בראן רק שנברא כן בכדי שיהיה בחירה, וזה נקרא בחינת

'מלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון' (יד, יח). יש לפרש על פי אומרם ז"ל במדרש רבה (בראשית פמ"ג, ו). 'ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין', רבי שמואל בר נחמן ורבנן, רבי שמואל אמר הלכות כהונה גדולה גילה לו, 'לחם' זה 'לחם הפנים', ויין' אלו 'הנסכים', ורבנן אמרי 'תורה' גילה לו, שנאמר 'לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי' (משלי ט, ה). וכאומרם ז"ל במדרש משלי 'היתה כאניות סוחר ממרחק מביא לחמה' (משלי לא, יד). אמר רבי שמעון בן חלפתא אין 'לחם' אלא 'תורה' שנאמר 'לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי' (משלי ט, ה). וכאומרם ז"ל במדרש תנחומא (ויחי, ט). 'כיבס ביין לבושו' (מט, יא). אין יין' אלא 'תורה', שנאמר 'כי טובים דודיך מיין הביאני אל בית היין' (שיר השירים א, ב). וזהו שהוציא מלכי צדק מלך שלם 'לחם ויין' לאברהם אבינו ע"ה הרומזים לתורה הקדושה, ובבית מדרשו של מלכי צדק שהוא שם בן נח אצלו למד יעקב אבינו ע"ה את התורה בבית מדרש של שם ועבר.

וכמו שכתב בספר 'עבודת הקודש' (ח"ג). ומצאתי במדרש אמר רבי יוחנן בן גוריון, בטל הקב"ה את שם בן נח, והפרישו לכהן עליון לשרתו, והשרה שכניתו עמו, וקרא שמו מלכי צדק כהן עליון מלך שלם, והיה יפת אחיו לומד תורה הימנו במדרשו, עד שבא אברהם למד תורה במדרשו של שם, ונתעסק הקב"ה באברהם, ונשתכחו כל האחרים, בא אברהם והתפלל לפני הקב"ה, שישרה שכניתו תמיד בביתו של שם והודה לו שנאמר אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק' (תהילים קי, ד).

והיינו שאברהם אבינו ע"ה היה מפחד ומורא עלה על ראשו שמא לא טוב עשה שהרג את כל הנפשות הללו, במלחמה של ארבעת המלכים שניצחו את החמישה, כמבואר במדרש רבה (בראשית פמ"ד, ד). 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר אל תירא אברהם אנכי מגן לך שחרך הרבה מאד' (טו, א). אמר רבי לוי לפי שתייה אברהם אבינו מתפחד ואומר שמא אותן אוכלוסין שהרגתי היה בהם צדיק אחד וירא שמים אחד, כך אמר לו הקב"ה 'אל תירא אנכי מגן לך' אותן אוכלוסין שהרגת קוצים כסוחים היו, הלא הוא דכתיב 'היו עמים משרפות סיד קוצים כסוחים' (ישעיה לג, יב).

ועל כן בא מלכי צדק להשקישו ולבשרו שאדרבא זכה בזה שכילה קוצים מן הכרם. ואדרבא זכה בניצוצות הקדושות

הבטיח בהקדמת ספריו: כל הלומד ויגיד בשמי דברי תורה, אני מתפלל עליו תפילה קבועה בכל יום ואמליץ טובה עליו לישועות מכל צרה, לשפע בכל טוב של קדושה והצלחה ברוחניות ובגשמיית בעוה"ז ובעוה"ב, ושיתעורר ליבו ברוח טהרה ויראת שמים לעבודת ה' באמת ובלבב שלם.

ברכה משולשת

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטשיל ז"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

הנה מבואר בתנא דבי אליהו (פ"ח). שאלהו זכור לטוב אמר על עצמו שאינו כהן. פעם אחת היו רבותינו יושבים ואומרים מהיכן אליהו בא. מהם היו אומרים מזרעה של רחל, ומהם היו אומרים מזרעה של לאה. עד שהם יושבים ואומרים בא אליהו ועמד לפניהם. אמר להם, רבותי, אני איני אלא מזרעה של רחל. ואמרו לי, תן סימן לדבריך אמרתי להם, לא כך כתוב ביחוסו של בנימין, 'יערשה ואליהו זכרי בני ירוחם' (דברי הימים-א, ח, כז). אמרו לי, לא כהן אתה, ולא כך אמרת לאשה האלמנה, אך עשי לי משם עוגה קטנה חלה הנאכלת לכהן והוצאת לי ולך ולבנך תעשי באחרונה (מלכים - א יז, יג). אמרתי להם, אותו תינוק בן האלמנה משיח בן יוסף היה, ורמו רמתני לעולם שאני יורד תחילה לבבל ואחר כך יבוא בן דוד. פירש 'הישועות יעקב' ולכן אמרתי לעשות לי עוגה בראשונה ולבנה באחרונה לרמוז שאני בא בראשונה והוא אחר כך, אבל לא לשם חלה שאין אני כהן.

אך למאן דאמר במסכת בבא מציעא (קיד, ב). פינחס זה אליהו, אם כן אליהו הנביא היה כהן, כי פינחס היה כהן בן אלעזר בן אהרן הכהן. אמר ליה רבה בר אבוה לאליהו וכי לאו כהן הוא מר, ואם כן מאי טעמא קאי מר ועומד בבית הקברות, אמר ליה אליהו, וכי לא מתני מר סדר טהרות, והתניא והרי שנינו רבי שמעון בן יוחי אומר, קבריהם של גוים אין מטמאין, שנאמר 'ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם' (יחזקאל לד, לא). אתם קרויים "אדם", ואין גוים קרויים "אדם". וכיון שבטומאת אהל המת נאמר 'אדם כי ימות באהל' (למדבר יט, יד). מכאן שטומאת אהל המת אינה חלה על גוי. (ועיין בספר 'גנוי יוסף' הספרדי בירור מקיף בזה).

ואולי ניצוצות קדושות אלו ששים ריבוא נשמות ישראל היו ביד מלכי צדק שם בן נח, והוא נתנם במתנה לאברהם אבינו ע"ה. גם יש לומר "לחם ויין" (154). גימטריה 'עולם הבא' (154). שבישרו שלא די שלא יענש על זה אלא אדרבא עשה מצוה גדולה ויזכה בעדה לעולם הבא. ועוד יש לרמוז שהנה בשפה האידיש אומרים למי שעשה טובה "דינק" (154). שפירושו "תודה" בגימטריה 'עולם הבא' (154).

והיינו אף על פי שאלה המלכים שניצחם אברהם אבינו ע"ה היו גם כן מבני שם, אף על פי כן הודה מלכי צדק לאברהם אבינו ע"ה על הריגתם, להראותו שאינו מקפיד עליו על שהרגם. כמו שכתב רש"י על הפסוק 'ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין' (יד, יח). והראה לו שאין בליבו עליו על שהרג את בניו. ואדרבא 'באבוד רשעים רינה' (משלי יא, י). וגם שעל ידי זה שהרג אותן הוא הוציא מהשבי של הקליפות את שישים ריבוא אותיות התורה, שהם שישים ריבוא ניצוצות הקדושות נשמות בני ישראל.

רגלין שצריך העובד להגביהן וליחדן עם פלגא דלעילא. והנה אם בא לאדם איזה בשורה טובה גם בשעת לימוד כשמתקשה על איזה דבר קודם שיבוא לו הדעת נכנס בו כמו בשורה שמרגיש במוחו שנכנס בו נקודה אחד וזהו נקרא בחינת אליהו, ואחר כך ומלאה הארץ דעה שנתרחבה דעתו ונתמלא חיות ובנקל לו אז ליחד את חלקיו גם בחינת רגליו אל הטוב, כי באמת איש המגיד בשורה טובה נתלבשה בו בחינת בניצוח אליהו ממש, כי הוא המבשר כל הבשורות טובות שבעולם רק שמתלבש בהמגיד ההוא, כי בחינת אליהו הוא מששת ימי בראשית רק שנתלבשה אחר כך בפנחס כנודע ולכן כשמודמן להגיד איזה בשורה טובה מתחזק כל אחד ואחד לרוץ ולהגיד כי נשמתו מרגשת בחינת אליהו ורוצה להכניסו בתוכו, אף שאין בני אדם מרגישים בזה מכל מקום מזליה חזי ואם היה לו דעת היה יכול להתחיל לעבוד את ה' בבחינת אליהו שנתלבשה בו אז וילך בה ממדריגה למדריגה גדולה, וגם האיש שנתבשר הבשורה נכנס בו הניצוח אליהו בקרבו ונתרחבה דעתו גם כן יוכל לדבק בנקל אל הבורא יתברך חלק הנקרא רגליו גם כן, ונקרא אז 'בא יום ה' הגדול' שהכניס בסביה זו את ה' בתוכו. וזהו 'הנה אנכי שולח לכם' כי שולח הוא לשון הווה כי תמיד הוא כך בכל אדם ובכל זמן בחינת אליהו שולח אל האדם הישראלי, 'לפני בא יום ה' כמאמר, ואז 'השיב לב אבות על בנים', כי בחינת פלגא דלעילא נקרא אבות נגד פלגא דלתתא כי פלגא דלתתא נקרא בחינת כרעין כי ברא כרעא דאבוה הוא ופלגא דלעילא מוליד השכל לקרב גם בחינת הכרעין לטוב והבן, וזה 'והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם' שנעשה אחדות אחד שהלב שבבחינת אבות ישוב על בחינת בנים שגם שם יבוא הטוב, 'ולב בנים על אבותם' אף מה שבא בבחינת בנים שבא מחלק הרע דהיינו איזה מידה שבא מבחינת רגליו גם כן מביאה אל הטוב, כמו שכתוב 'בכל דרכיך דעה' ומשיב לב בנים אל בחינת אבות. וזה 'וישא יעקב רגליו' שהגביה בחינת רגליו משנתבשר בשורה טובה נשא לבו את רגליו, נשא החיות שבא אל לבו מבחינת אליהו שהיה מששת ימי בראשית, כמו שכתוב בוודי הקדוש 'את רגליו' את בחינת רגליו 'וילך ארצה בני קדם' שאפילו במידות ארציות שלו הולך אל בני קדם אל בנין קדמונו של עולם ונעשה קל ללכת כי יש ק"ל צירופי אליהו אותיות הקדושים שבאין אל האדם עם בחינת אליהו לעזור ללכת למדריגה גדולה והבן.

ועל כן נרמז עניין 'הבשורה' גם כן בראשי תיבות 'מ'מלכי צ'דק מ'לך ש'לם' (436). בגימטריה 'תי"ו', כ"ב (436). 'תי"ו' נוטריקון 'ת'שבי י'בוא ו'יבשר'. כ"ב רומז ל"בחן", ונרמז מתיבת "כה" רק ברמז האות "כ". כי יש מחלוקת האם אליהו הנביא היה כהן.

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת לך לך תשפ"ה | גליון מס' 469

סיפור לפרשת לך לך

והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו
זאת והרגו אותך ואותי יחיו. אמרי נא
אחותי את. (בלשׁוֹת יב, יא – יב)

קשה, איך עשה אברהם כדבר הזה. הלא, עבר בכך
על איסור מן התורה, 'לפני עיוור לא תיתן מכשול',
(ויקרא יט יד). שכן, בני נח מצווים שלא לקחת
אשת איש, ואף נהרגים על כך.

אך צריך לומר, כי היות והיה כאן חשש לחייו, כמו
שאמר אברהם 'והרגו אותי', הרי פיקוח נפש דוחה
את איסור 'לפני עיוור', כשם שדוחה את כל התורה,
(סנהדרין עד). (וכלפי שרה, לא היה כאן עניין של
ייהרג ואל יעבור, משום איסור אשת איש. ראה שם
ע"ד).

אלא שעדיין יוקשה, הלא ממה נפשך. אם הנכרי
חושש מאיסור אשת איש, מה שיביא אותו להימנע
מלקחת את שרה, כל עוד אברהם חי, למה לא
יחשוש מאיסור רציחה. מדוע איפה, חשש אברהם
שלא ייהרגוהו, כדי שיוכלו לקחת אשתו.

ויש לומר בפשטות, שהיה אברהם חושש, שמא יהיה
קל בעיני המצרים איסור רציחה, יותר מאיסור אשת
איש. כי החטא של רציחה, הינו איסור חד פעמי. אך
החטא של אשת איש, הינו איסור נמשך שוב ושוב,
כל זמן שתהיה שרה בבית לוקחה.

כעין סברא זו מצאנו ב'בית יוסף', (טור אורח חיים,
סימן שכח), בחולה מסוכן שנצרך לבשר בשבת,
ששוחטים עבורו בהמה. זאת, גם במקרה שיש לפניו
גבילה, אשר איסור אכילתה, קל יותר מאיסור שבת.
משום שבאכילת גבילה, על כל כזית וכזית, עובר
באיסור אכילה נוסף. מה שאין כן באיסור שחיטה
בשבת, שאינו אלא איסור אחד, על כל הבהמה.

(זרע שמשון פרשת לך לך, מאמר יב)

מעשה ברבי הקדוש רבי דוד מלעלוב זצ"ל, שהיה
נוהג להרבות בתעניות ולסגף את גופו בסגופים
שונים. פעם אחת צם הרבי משבת לשבת, דהיינו,
שלא היה אוכל ממוצאי שבת עד לערב שבת הבאה.
לקראת סוף השבוע הרגיש הרבי צמאון נורא. היה
זה כשהלך בדרך מעיר לעיר. השמש קפחה על
ראשו והוא הרגיש שהוא אינו מסוגל עוד לשאת את
הצמאון. לפתע פתאום רואה הרבי מעין מים חיים,
מים זכים וצלולים. המים גירו בו יותר את הצמאון,
עד שכמעט החליט לבטל את התענית. עמד הרבי
ליד המעיין, חשב היטב מה לעשות, והחליט שהוא
עדיין מסוגל לכבוש את יצרו ולהתגבר. וכך הוא
כבש את צמאונו, ופנה לדרכו מבלי לטעום מהמים.

לאחר זמן מה, התעוררה בלבו של הרבי שמחה
עצומה על כך ששכבש ושלט ביצרו, והנה הוא כבר
תיכף מסיים את התענית. אולם לאחר כמה דקות
התעשת הרבי ואמר לעצמו: שמחה זו אין מקורה
מהיצר טוב אלא מהיצר הרע שמנסה להכשיל אותי
בגאוה. באותו רגע סב הרבי על עקבותיו, חזר
למעייין ושתה מהמים. כך הכניע הרבי את יצרו.

סיפור זה על שליטת הצדיקים ביצרם מוביל אותנו
לרעיון נפלא של רבינו הזרע שמשון בפרשת
השבוע- פרשת לך לך, על דברי הפסוק (בראשית
יב, ד'): "וַיִּלְךְ אַבְרָם פְּאֶשֶׁר דָּבָר אֱלֹהֵי ה' וַיִּלְךְ אִתּוֹ
לוֹט". אומר רבינו: "לוט" זה רמז ליצר הרע. והנה
אצל היצר הרע אמרו חז"ל: הרשעים הם ברשות
לבם אבל הצדיקים לבם ברשותם, דהיינו: הצדיק
שולט על ליבו, הוא שולט על היצרים שבתוכו. אבל
הרשע יצריו שולטים עליו. אומרת אם כן התורה:
"וילך אברם" - אברהם אבינו הצדיק היה הולך,
"וילך אתו לוט", לא נאמר שלוט הלך עם אברהם
אלא שאברהם הלך עם לוט, כלומר, אברהם שלט בו,
שלט ביצר הרע, כדרך הצדיקים שליכם ברשותם.

קול הישועות

פנינים ומוסרי השכל בפרשת השבוע
מתורת הזרע שמשון זי"ע

0733-454-554

לפרטים, הערות והארות, הקדשות

והנצחות: 05276-97791

לקבלת הגליון במייל:

z0772027554@gmail.com

הפעילות בחסות מידעדרום:

08-9979095

כל הזכויות שמורות ניתן להדפיס לצורך
אישי בלבד

נא הצטרפו לתורמים הרבים
ותראו ישועות

~ עמדות נדרים פלוס ~

תולדות שמשון

~ קול הישועות 0733-454-554 ~

~ הפקדה בבנק: 20-489-411390 ~

על שם תולדות שמשון

לרפואת וישועת עם ישראל.

עריכת והפצת הגליונות לזכות:

אברהם ישעיהו בן לאה, מיכאל בן

דבורה, יעקב יואל בן סימא שמחה,

ישראל בן חיה אהובה וזוג מלכה שושנה

בת שירה לאה, הדסה בת ליבי, יצחק

פנחס בן ביילא, רחמים בן חנה ברכה,

ניסים בן מרסל, חיים מאיר בן עלקא,

שמעון בן תמר, יעקב בן תמו ומסעודה

מרסל בת פרחא,

לרפואה שלמה

חיה בת שולמית שרה, הדסה בת ליבי,

הרב יוסף בן מזל טוב. מכלוף בן ימנה

לעילוי נשמת:

שירה לאה בת יעקב הכהן,

דבורה רות בת לייבל לואיס,

יצחק בן עיישה, שלום פרץ בן חיים,

מרדכי בן שושנה, קלודין מזל בת סול

לדיווג הגון בנקל בקרוב, ובני חיי ומזוני:

יצחק חי בן טובה,

חוה לאה בת פלורה,

מכון תולדות שמשון

לז"נ הגאון המקובל חסידא קדישא

רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זי"ע

ללמוד • להתענג • להושע

נושעתם ב"ה!

לא עוצרים,

ממשיכים ללמוד

בתורת הצדיק

ולתמוך במפיצי

תורתו

חורף בריא ושמח

לכל הלומדים,

התורמים והמסייעים

וכל הישועות

תזכורת,

דמי יזכור

